

UNA CONCÒRDIA ENTRE CLARÀ I LA POBLA DE MONTORNÈS

Els antics habitants de la Pobla de Montornès sempre consideraren seves les terres i el lloc de Clarà, les Quadres segons els documents, i no acceptaren, de grat, la disgregació territorial a favor d'un municipi propi que amb els anys s'integrà al de Torredembarra.

Aquesta problemàtica era vigent el segle XVII el que obligà, anys més tard, a establir una concòrdia entre les dues universitats o municipis. En el fons documental històric de La Pobla que guarda l'Associació «*Amics de Montornès*», existeix la còpia d'un important document que ha servit per realitzar aquest estudi que justifica el fet¹. Consta de tres folis manuscrits a les dues cares i a més, hi ha dos documents anexes relacionats amb el mateix tema².

Es tracta d'una concòrdia entre ambdós llocs rubricada per l'Assessor General de les Baronies de Santes Creus, que, com és conegut, l'Abat del citat monestir exercia el senyoriu en tots aquests termes. En el preliminar del document, com volent justificar que Clarà pertanyia al terme de La Pobla, hi diu: «*pretenent dits jurats Universitat ij particulars de la dita Pobla de Montornes que lo terma de la Vila se exten fin a la vora del Mar ij arriba de una part fins al terma de Creixell, Torredembarra, Vaspella ij Salamo, ij així pe dins dit son terma estan situadas diferents quadras, et signantur la de Clara, de tal manera que Clara per si, no te terma hans be es del Terma de Montornes*».

1. «Llibre de las Concordias del moli, de las olivas, y Concordia de clara copiadadas en est llibre». «Concordia feta entre la Pobla de Montornes y clara».

2. «Acte de Clara. Avinensa de la torradambarra y clara en divisió del terme». «Copia autentica de la Confessio dels homens de Clara treta del capbreu fet en lo any 1602».

La justificació, segons el document, es fonamenta en uns capbreus del 1615, en una declaració notarial feta pels homes de Clarà l'any 1602, per un altre document del 1624 i per la possessió, per part dels de Montornès, de terres per al conreu i el pastoreig del bestiar. Aquests documents es refermen, segons l'escrit, per altres d'anteriors recensionats en la Concòrdia: «... *que la quadra o terma de la pobla de Montornes com Consta del Llibre de la Cort, de una concordia feta, ij firmada per lo paborda de Tarragona y lo Sr. de la Torradambarra a 4 de juliol 1206, de un privilegi per lo Sr. Reij Dn. Fernando concedit a La Pobla de Montornes ij Clara, de una acta de Concessió feta per lo Sr. Reij Joan de Aragó en lo anij 1392, de altra acta feta per lo Sr. Reij Pera de Aragó en lo anij 1384, ij de un capbreu fet en favor de la Torredambarra ij per Consequent dit lloc de Clara...*».

És doncs, que per evitar «*debats, odis ij rancors*» i plets interminables, les Universitats de La Pobla i Clarà signaren un pacte concordatori que amb els anys esdevingué en la unió d'aquest llogarret amb Torredembarra. Els apartats de la Concòrdia, podem resumir-los així:

1. Els del terme de Montornès podran tenir els ramats a les quadres de Segunyoles, Clariana, Sagrista i «quadra de Clara», sense pagar import o lliurament de cap mena, tant de dia com de nit.
2. Que'ls de Clarà puguin tenir el bestiar en el terme de La Pobla de Montornès amb les mateixes condicions.
3. L'amo d'una finca en la qual un ramat li produeixi danys, podrà denunciar aquests al respectiu batlle per a ésser indemnitzat pel propietari responsable.
4. Els dos batlles es comprometen no vedar el pas als veïns dels termes immediats, i de fer-ho ho demanaran prèviament a l'Abat de Santes Creus o al seu Governador, el qual determinarà.
5. Si un foraster necessita fer un ban, el batlle respectiu d'un o altre lloc, podrà exigir una autorització escrita del citat abat.
6. Els de Clarà demanen al repetit Abat de Santes Creus, com a senyor dels termes, privilegi pel nomenament del propi Consell i elegir cada any Jurat i Mostasaf.
7. Les dues parts renuncien seguir la causa que tenien introduïda prop el mitrat del monestir cistercenc i per no entrar en més qüestions i plets s'imposen mútuament el pagament de 1.000 lliures. El jutge o la Cort podran intervenir si arriba el cas.

Segueix la notació en llarga llatínada en la qual s'aprova, ratifica i es confirma la concòrdia que subscriuen els representants d'ambdós llocs. Per part de La Pobla de Montornès, signen els síndics Joan Reverter i Pere-Pau Miracle, i per Clarà, els síndics Joan Duran i Francesc Fuster. El document consta datat a La Pobla de Montornès el 29 de juliol del 1679, i el rubriquen també els magnífics senyors Josep Llorens i Josep Sunyer, de Tarragona.

La còpia d'aquesta concòrdia que forma part del «Llibre de Concòrdies», és fidel de l'original segons certificació del notari Francesc Vidal de Tarragona³.

L'acceptació de la concòrdia implicà, de fet, el reconeixement d'un lloc que se segregà del terme de Montornès, i creiem que el poderiu que exercien els Comtes de Santa Coloma de Queralt, senyors de Torredembarra, influí notablement en l'interès que les terres i quadres de Clarà, separades de La Pobla, poguessin integrar-se un dia al citat terme, especialment per motivacions comercials, doncs existien importants salines i plantacions notables de cotó i vi.

A manca de nova investigació, la concòrdia la considerem com el resultat d'uns fets o status que ja existien si no jurídicament, almenys en la pràctica perquè el lloc de Clarà, malgrat de pagar talls i impostos a La Pobla el 1733, tenia regidors el 1722, els quals tractaren de fitar els límits del terme amb el Senyor de Torredembarra, amb qui tenien, en aquest punt, fortes desavinències i problemes.

Així doncs, en el mateix llibre on consten les còpies de les concòrdies de La Pobla de Montornès, tenim un document sobre l'entesa dels de Clarà amb Torredembarra. Correspon a l'11 de desembre del 1722.

Són citats Antoni Cebrià, notari de Valls i escrivà de Santes Creus i Josep Planas, escrivà i substitut de Rafael Lluch, notari de Tarragona i escrivà de negocis del Comte de Santa Coloma de Queralt; hi consten també, el Rvd. P. Joan Bta. Raul (Ravell?), Governador General de les Baronies de Santes Creus i el Rvd. P. José F. Padró, Síndic Procurador del Monestir.

Els presents, personats en una peça de terra de Josep Gatell situada a la bassa de Torredembarra «al cap mes avall», inicien la fitació a les salines a la part de sol ixent, «*quedant franch lo cami o carretera*

3. Concòrdia citada.

comu per los del Terme de la Torredembarra, ij de Clara á effecte de acabar de fitar lo terma de la Torredembarra, ij de lo de Clarà, que de molt temps à esta part estavan continuament ab questions».

En el treball de la fitació intervingueren Jaume Figueras, batlle, Joan Fuster i Carles Duran de Clarà, i el Comte amb l'assistència de Josep Gatell, batlle, Francesc Roig, Joan Gatell del Pou i Josep Blet, regidors de Torredembarra, i «*han convingut que lo dit terme de Clara baixava per la carretera avall fins a la dita pesa de dit Fontanilles, restan lliure la carretera per a tots. L'altra fita, segons el document, consta a la carretera amunt en una altra terra de Jaume Fontanilles; segueix la linia de separació a una fita col·locada davant l'hort de Joan Gatell del Portal de la Creu, ij va discorrent paret amunt quedant lo trull per lo dit terma de Clara lo trull del dit Gatell».*

Les fites continuen fins la situada dintre la propietat d'en Fontanilles i d'allí direcció a mar amb senyal al cantó esquerre del pont «que travesa lo rech». També altres senyals i fites son plantades prop les botigues i en línia recta fins l'arenal on es colloquen dues fites prop del mar. La preceptiva nota en llatí clou el document, còpia signada el 5 de març del 1755⁴.

El darrer document inclòs dintre del llibre de les concòrdies citades anteriorment, és el que cita la pròpia concòrdia: «Copia Autèntica de la Confessió dels homes de Clara fet en lo any 1602». Document signat pel Notari Estefani Albanell de Granollers que ho era del Monestir de Santes Creus.

En aquesta declaració es fa constar expressament que la confessió és treta del foli 9 d'un capbreu del Monestir de Santes Creus, relacionat amb els venedors i homes de Clarà terme de Montornès: «*Honor. Joanes Soler Baylus loci et quadra de clara Termini de Montornes pro Rdo. domino Abbate monasteriy et Conventus Sanctarum Crucem domino Castrí et termini de Montornes...*». El document, escrit en llatí cita la presència de Francesc Fuster, Pere Duran i Joan Casaus de les quadres de Clarà i la del P. Blai Torrens, síndic de Santes Creus conjuntament amb Bertomeu Miracle de Bràfim i Joan Tarrassa de La Pobla de Montornès.

Les mans, posades sobre els Evangelis, els primers juren que són súbdits del pare Abat del citat monestir, que és senyor de Clarà i tot

4. Acta de Clarà citada que s'uneix al llibre.

el terme de Montornès; de que te jurisdicció civil i criminal en el lloc i reconeixent-li també el dret de primícies. La declaració que no omple les dues pàgines d'un foli, consta signada a La Pobla de Montornès el 12 de març del 1602, i la còpia l'enregistra el notari de Tarragona Francesc Vidal⁵.

Per cloure ens cal però, un xic de història i del perquè les terres de Clarà pertanyien a Montornès.

El lloc de Clarà consta a la donació feta el 1056 per Ramon Berenguer I a un tal Guitart i altres homes⁶. Per altra part, el Puigperdiguers, primitiva denominació de Montornès, el donà el mateix comte a Ramon de Transunyer l'any 1066, el qual per límits i segons el document, tenia les muntanyes al nord seguint les quadres de Sant Pere de Casserres, les Morisques, Clarà i les ones del mar⁷.

Per altra part, l'historiador Fort i Cogul⁸ ens transcriu l'acta del Rei Pere III el Cerimoniós del 20 de juliol del 1381, en la qual consta que Santes Creus te sobre el terme del Castell de Montornès, Clarà i Mas Claridana el domini civil i criminal ja comentat «*merum et mixtum imperium*».

El mateix historiador⁹ inclou les terres de Clarà dintre les propietats tardanes del Monestir, adquirides el segle XIV, les quals s'integrarien dintre el domini del terme de La Pobla de Montornès que ja era de la seva propietat per les compres fetes els anys 1173 i 1178, recordant que en aquesta darrera data hi havia entre les propietats que s'adquirien, la partida del Bellach, on s'edificà l'actual poble¹⁰.

En successives concessions reials consta, doncs, el lloc de Clarà integrat dintre el terme de Montornès i quals capbreus guarda l'antic arxiu de Santes Creus i que són recensionats pel citat historiador Fort i Cogul, en el seu treball sobre el Senyoriu de Santes Creus.

5. Declaració citada dels homes de Clarà del 1602.

6. MORERA LLAURADÓ, EMILIO: «Tarragona Cristiana», apèndix Vol. I. Tarragona, 1897. Transcripció del document. També poden consultar-se FONT I RIUS: «Cartas de población y franquicias...» i altres autors.

7. Obres i autors citats.

8. FORT I COGUL, EUFEMIA: «El Senyoriu de Santes Creus». Barcelona, 1972.

9. FORT, E.: *Obra citada*.

10. Apart els autors citats, també MORANT I CLANXET, JORDI: «La Pobla i el Castell de Montornès», Tarragona, 1972.

Apart tota la qüestió, en el lloc de Clarà existien i continuen, diverses terres i cases propietat d'habitants de La Pobla, entre les quals recordem la Sínia donada el segle XVIII per Miquel Porta al Santuari de Montornès ¹¹.

JORDI MORANT I CLANXET

11. Arx. Parroquial. «Llibre de la Cinia de la Mare de Déu de Montornes».